

Terecht of niet

Geen HAVO advies

■ Ton Lamers

Mr. dr. A. H. Lamers is voorzitter van de Centrale Examencommissie van de ArteZ hogeschool voor de Kunsten alsmede universitair docent, onderzoeker en examiner aan de faculteit Rechtswetenschappen van de Open Universiteit
E-mail: Lamers@musiconomie.nl

Inleiding

In deze rubriek worden overwegend bestuursrechtelijke uitspraken van het College van Beroep voor het Hoger Onderwijs (CBHO) besproken. Dat is ook niet verwonderlijk omdat de rechtspraak van dit college een *Fundgrube* is van thema's die zich goed lenen voor bespreking in deze rubriek. In dit nummer zal een uitspraak van de gewone burgerlijke/civiele rechter nader onder de loep worden genomen. Het betreft een uitspraak van de voorzieningenrechter in een kort geding, waarin ouders van een basisschoolleerling vorderen dat de basisschool een havoadvies verstrekt. Eerst zal kort uitgelegd worden waarom deze zaak bij de voorzieningenrechter terecht komt. Daarna komt de zaak inhoudelijk aan de orde.

De voorzieningenrechter

Het Nederlandse procesrecht kent meerdere gedaanten. De hoofdregel is dat als voor het bepaalde geval een bijzondere rechter is aangewezen, de zaak aan die rechter voorgelegd dient te worden. Wendt de eisende partij

zich tot een andere rechter, dan zal die andere rechter zich onbevoegd verklaren. Indien geen bijzondere rechter is aangewezen, dan is de gewone burgerlijke rechter (rechtbank in eerste aanleg) bevoegd. Als er daarbij haast is - de wet spreekt van 'spoedeisend karakter' - dan kan de eisende partij een zogenaamde voorlopige voorziening vragen. Dat is een snelle procedure die er kortgezegd op neer komt dat er na de dagvaarding direct een zitting wordt gepland waar de gedaagde partij mondeling mag antwoorden. In de praktijk zal de (advocaat van de) gedaagde partij een pleitnota opstellen en deze tijdens de zitting voordragen en een afschrift van de pleitnota aan de rechtbank overhandigen, maar strikt genomen kan strikt mondeling verweer worden gevoerd. Deze procedure ter verkrijging van een voorlopige voorziening heette onder het oude recht en tegenwoordig in de volksmond nog steeds een 'kort geding'. Het voordeel van een dergelijke procedure dat er snel een voorlopige uitspraak komt. De eisende partij moet, zoals gezegd, wel aannemelijk maken dat de zaak

een spoedeisend karakter heeft.

In de zaak die hierna zal worden besproken was geen bijzondere rechter (in de wet) aangewezen en dus was de gewone burgerlijke rechter bevoegd. Bovendien had de zaak een evident spoedeisend karakter, zodat de voorzieningenrechter bevoegd was de zaak in behandeling te nemen.

De casus

De zaak (ECLI:RBGEL:2021:4052) die deze keer wordt besproken zijn de ouders van een leerling die de overstap van de basisschool naar het voortgezet onderwijs moet gaan maken de eisende partij. De basisschool had hun kind een vmboadvies verstrekt, maar de ouders, die het daar kennelijk niet mee eens zijn proberen via de rechter een havoadvies af te dwingen.

Een basisschool is verplicht om voor een leerling die de school verlaat een schooladvies op te stellen. Dit advies wordt opgesteld op grond van (1) de leerprestaties en de registratie daarvan in het leerlingenvolgsysteem, en (2) waarnemingen van de leerkrachten ten aanzien van aanleg en talenten, sociaal emotionele ontwikkeling, concentratie, motivatie en doorzettingsvermogen, de onderwijsbehoefte van de leerling en de eindtoets. De leerkrachten hebben ten aanzien van dit advies een zelfstandige verantwoordelijkheid, die dient te zijn gebaseerd op hun professionele deskundigheid.

In het vonnis schrijft de rechter direct in het eerste subonderdeel waarin de beoordeling van de zaak wordt gemotiveerd dat het schooladvies zich slechts voor een zeer beperkte toetsing door de rechter leent. De regelmatige lezer van deze rubriek herkent daarin de ‘marginale toetsing’. De rechter zal niet op de stoel van de leerkracht gaan zitten, maar zal slechts toetsen of de leerkracht/school in redelijkheid tot het gegeven advies heeft kunnen komen. De basisschool heeft haar schooladvies aan de betreffende leerling in deze zaak onderbouwd met de gegevens uit het leerlingen-

volgsysteem, een onderwijskundig rapport en nadere motivering. Uit dit rapport kwam naar voren dat de leerling zwak tot zeer zwak presteerde. De rechter stelt dan ook vast dat er geen aanwijzingen zijn dat het schooladvies niet zorgvuldig en vakbekwaam tot stand is gekomen, maar de ouders hebben de kwaliteit van het rapport ook niet bestreden.

Om het gegeven schooladvies te kunnen bestrijden hebben de ouders van de leerling buiten de basisschool om een intelligentietest laten afnemen en het rapport daarvan ingebracht. Uit deze intelligentietest kwam naar voren dat de leerling capaciteiten voor onderwijs op havo-niveau heeft en dat onderwijs op een lager niveau de leerling onvoldoende zou prikkelen waardoor zij minder zou presteren. De ouders stellen dat de basisschool in het licht van de uitkomst van deze intelligentietest in redelijkheid niet tot het gegeven schooladvies heeft kunnen komen. De advocaat van de ouders bepleit dat de rechter de leerling het voordeel van de twijfel zou moeten geven. Ook beweren de ouders dat de school zich onvoldoende heeft ingespannen om de leerling gezien haar leerachterstanden en gezondheidsklachten tot een hoger niveau te brengen. Hierover meldt de rechter direct dat dit, ook als zou dat zo zijn, niet kan leiden tot de conclusie dat de school daarom een havoadvies zou moeten geven. Tot slot stellen de ouders dat de school de leerling onvoldoende tijd heeft gegeven voor de eindtoets gelet op de dyslexie van de leerling. Over dit laatste merkt de rechter op dat, ook als zou dat het geval zijn, dit evenmin tot de conclusie kan leiden dat de school daarom een havoadvies zou moeten geven.

De uitspraak

De voorzieningenrechter wijst de vordering, inhoudende dat de rechter het gegeven VBMO advies moet overrulen en een HAVO dient te worden gegeven, af. Dat betekent het vmboadvies blijft in stand blijft. Ook veroordeelt de rechter de ouders tot het betalen van de

kosten die de school heeft moeten maken om zich in deze procedure te verdedigen.

Terecht of niet?

In deze rubriek heb ik meerdere malen opgemerkt dat het onderwijs in Nederland sterk juridiseert. Dat is 'an sich' niet verwonderlijk omdat deze trend de maatschappelijke ontwikkelingen volgt. Wat wel zorgen baart, is dat ik een soort ontwikkeling bespeur waarin mensen een soort van succes in het onderwijs proberen af te dwingen. Laat er geen misverstand over bestaan, ik gun iedereen succes en adviseer iedereen het beste uit zichzelf te halen. Het is ook zo dat succes in het onderwijs niet zelden ook tot economisch succes leidt. Het is daarom begrijpelijk dat ouders het beste onderwijs voor hun kind willen. Nu ben ik geen onderwijskundige, maar ik meen te weten dat een van de problemen in ons onderwijsstelsel is dat jonge mensen worden geacht tussen hun pakweg achtste en achttiende levensjaar de belangrijkste beslissingen in hun leven te nemen. Als je in die periode niet succesvol in het onderwijs bent geweest 'kun je het verder wel vergeten'. Het is jammer dat we er zo nog met elkaar in staan. Het onderwijs zou wat

mij betreft meer moeten zijn ingericht op een systeem van permanente educatie, in die zin dat een mens zich in iedere levensfase zou moeten kunnen doorontwikkelen.

Van de andere kant is het zo dat het vmbo onderwijs in Nederland ook kwaliteitsonderwijs is. De basisschool in deze kwestie zal het kind echt geen vmboadvies hebben gegeven om haar naar beneden te trappen. Als maar het geringste daarvan het geval zou zijn geweest, zou een gang naar de rechter terecht zijn. In de hier besproken casus was de zaak gezien de feitelijk omstandigheden kansloos. Er ligt een schooladvies dat de toets der kritiek op alle punten kan doorstaan en dat ook niet wordt bestreden. Achteraf worden er door de ouders bijzondere omstandigheden (ziek en dyslexie) bijgehaald. Dat laatste is erg doorzichtig want als er sprake zou zijn geweest van deze bijzondere omstandigheden dan hadden de ouders daar jaren eerder op moeten ingrijpen in de richting van de school en hadden de ouders deze bijzondere omstandigheden ook in de zaak moeten bewijzen met een deskundigenrapport. ■

Gesignaleerd

India sluit internet voor miljoenen mensen af om examenfraude tegen te gaan

RTL nieuws, 28 september 2021

De Indiase overheid heeft zondag voor ruim 25 miljoen inwoners het internet afgesloten om te zorgen dat examenkandidaten van een groot lerarenexamen geen fraude konden plegen. Het betreffende examen is nodig om docent te kunnen worden op de overheidsscholen voor basisonderwijs en voortgezet onderwijs, meldt CNN. Sinds 2018 is het examen niet meer gehouden in de staat Rajasthan, dus was de belangstelling groot. Bovendien zou de docentenbaan erg gewild zijn, waardoor er in het verleden op grote schaal werd gespiekt bij het examen.

Om fraude deze keer te voorkomen, werd het volledige internet of alleen het mobiele internet in grote delen van de staat afgebroken zondag platgelegd. Ondertussen moesten de kandidaten met gratis bussen naar duizenden testcentra waar de examens afgenomen werden.